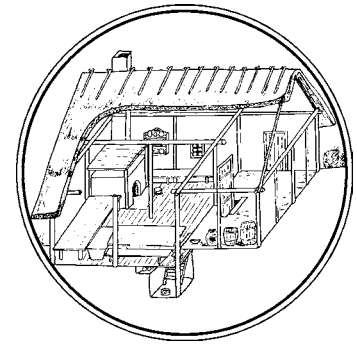

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

АРХЕОЛОГІЯ
І ДАВНЯ ІСТОРІЯ
УКРАЇНИ
Випуск 2 (13)

2014
КИЇВ

НАУКОВА СЕРІЯ — ЗАСНОВАНА У 2010 р.

ВИДАЄТЬСЯ РАЗ НА ПІВРОКУ

АРХЕОЛОГІЯ:
МОЖЛИВОСТІ
РЕКОНСТРУКЦІЙ

АРХЕОЛОГІЯ І ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Наукова серія з проблем археології та давньої історії

Серія присвячена публікаціям досліджень з археології та давньої історії України. Висвітлюються питання соціально-економічного розвитку та культурних зв'язків населення України у кам'яному та мідно-бронзовому віках, сторінки з історії киммерійців та скіфів, матеріальна та духовна культура античних греків у Північному Причорномор'ї, етногенез та рання історія слов'ян, розвиток давньоруських міст і сіл, матеріальної культури середньовіччя і нового часу. Видаються нові археологічні матеріали, розвідки з історії археології та архівні джерела. Для археологів, істориків, краєзнавців, учителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

Серия посвящена публикациям исследований по археологии и древней истории Украины. Освещаются вопросы социально-экономического развития и культурных связей населения Украины в каменном и медно-бронзовом веках, страницы по истории киммерийцев и скифов, материальная и духовная культура античных греков в Северном Причерноморье, этногенез и ранняя история славян, развитие древнерусских городов и сел, материальной культуры средневековья и нового времени. Издаются новые археологические материалы, исследования по истории археологии и архивные источники. Для археологов, историков, краеведов, учителей истории, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

A series is devoted to publications of investigations on archaeology and ancient history of Ukraine. Questions of social and economic development and cultural relations of the population of Ukraine in the Stone and Copper-Bronze Age, pages of Cimmerian and Scythian history, material and spiritual culture of antique Greeks in Northern Black Sea Coast, ethnogenesis and early history of Slavs, development of the Ancient Russian cities and villages, material culture of Medieval and Modern periods are under observing. New archeological records, survey on history of archaeology and archival sources are being published. This series is intended for archeologists, historians, regional specialists, teachers of history, students of historical departments and for all who is interested in ancient history of Ukraine.

Засновник та видавець

Інститут археології
Національної академії наук
України

Свідоцтво

про реєстрацію ЗМІ
КВ № 17659-6509Р
від 29.03.2011

Адреса редакції:

Україна, 04210, Київ 210,
просп. Героїв Сталінграда, 12
Тел.: (+380-44) 418-61-02
Факс: (+380-44) 418-33-06
E-mail: gorbabenko@gmail.com

Затверджено до друку

Вченою радою
Інституту археології
НАН України
20.05.2014, протокол № 5.

Усі матеріали рецензовано

Рисунки:

авторські

Комп'ютерна верстка:

С.А. Горбаненко

Усі права застережено.

Передрук можливий
зі згоди редакції
та авторів статей

ISSN 2227-4952

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

СКОРИЙ С. А.

(головний редактор)

доктор історичних наук, професор

ГОРБАНИНКО С. А.

(відповідальний секретар)

кандидат історичних наук

ІВАКІН Г. Ю.

член-кореспондент НАН України

КРИЖИЦЬКИЙ С. Д.

член-кореспондент НАН України

МОЦЯ О. П.

член-кореспондент НАН України

ЗАЛІЗНЯК Л. Л.

доктор історичних наук, професор

КОЗАК Д. Н.

доктор історичних наук, професор

ОТРОЩЕНКО В. В.

доктор історичних наук, професор

КУЛАКОВСЬКА Л. В.

кандидат історичних наук

ПОТЄХІНА І. Д.

кандидат історичних наук

САМОЙЛОВА Т. Л.

кандидат історичних наук

СОН Н. О.

кандидат історичних наук

© Інститут археології НАН України, 2014

Підписано до друку 19.09.2014. Формат 60 × 84/8.

Гарн. Century Schoolbook. Папір офс. Друк офс. Ум.-друк.
арк. 19,53. Обл.-вид. арк. 23,1. Тираж 300 екз.

Тираж віддруковано в друкарні ФОП «Келембет», 39800,
Україна, Полтавська обл., м. Комсомольськ, вул.
Будівельників, 32, ФОП Келембет, boss@bill-board.com.ua

Свідоцтво про державну реєстрацію серії В00
№ 3028012332 від 05.04.2007 року

З М І С Т

Передмова
Вступ

СТАТТІ

Иванова С.В. Добыча соли в Северном Причерноморье и Крыму (по археологическим и историческим данным)

Синика В.С., Тельнов Н.П. Скифские жилища IV—II вв. до н. э. в Северном Причерноморье

Володарець-Урбанович Я.В. Пронизки епохи раннього середньовіччя зі слов'янських пам'яток півдня Східної Європи

Пуголюков Ю.О. Господарські споруди сіверян

Троцька В.І. Дослідження гончарних горнів XVIII—XIX ст. на території Опішнянського гончарного району

ПУБЛІКАЦІЇ АРХЕОЛОГІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Башкатов Ю.Ю., Бітковська Т.В. Пізньозарубинецькі матеріали з поселення Кунка Гайсинського району Вінницької області

Колода В.В. Специализированные ремесленные инструменты салтовского периода на городище Мохнач

Кракало І.В. Декор і клейма люльок з Мотрино у зібранні Комсомольського історико-краєзнавчого музею

C O N T E N T S

---

5 Foreword
6 Introduction

ARTICLES

---

7 *Ivanova S.V.* Mining of salt in North Pontic and Crimea (by archaeological and ethnological sources)

18 *Sinica V.S., Tel'nov N.P.* Scythian dwellings in IV—II centuries BC in the North Black Sea littoral

37 *Volodarets-Urbanowich Ya.V.* Bronze tubular beads of early medieval Slavic antiquities

50 *Poogolovok Yu.O.* Severians Household Buildings

61 *Trotska V.I.* Research of pottery furnaces XVIII—XIX centuries on territory Oposhya region

PUBLICATIONS of ARCHAEOLOGICAL MATERIALS

---

63 *Bashkatov Yu.Yu., Bitkovska T.V.* The late zarubyntsi culture materials from Kunka settlement (Haisyn district of Vinnytsia region)

68 *Koloda V.V.* Specialized handcrafted tools of the saltov period found in Mohnach settlement

75 *Krakalo I.V.* Decoration and stamps of tobacco pipe's complex from v. Motrino in the collection of Komso-
molsk local history museum

АРХЕОМЕТРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Милашевський О.С. Технологічні аспекти виробництва ліпної кераміки черняхівської культури

Котенко В.В. До питання про зовнішній вигляд башт хори Херсонеса Таврійського на матеріалах поселення Маслини

Бузян Г.М., Тетеря Д.А. Житло Переяслава козацького часу: спроба реконструкції за матеріалами археологічних досліджень

ПРИРОДНИЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Бондар К.М., Башкатов Ю.Ю. Реконструкція археологічного ландшафту поселення Дмитрівка III за даними високоточної магнітометрії

ДО ІСТОРІЇ КОСТЮМУ

Лысенко С.С., Лысенко С.Д. Некоторые аспекты реконструкции древнего костюма и убранства

Гопкало О.В., Шультце Э. Современные тенденции изучения костюма народов европейского Барбарикума периода поздней античности

Казанский М.М., Мастыкова А.В. Женский восточногерманский костюм V — начала VI вв. в Северной Галлии: два поколения

Сергеева М.С. Про один тип середньовічних гудзиків на території Східної Європи

ІСТОРІЯ НАУКИ

Троцька В.І. Експериментальні методи дослідження в археологічній керамології в 1954—1990 рр.

Наші автори

Список скорочень

ARCHAEOLOGICAL STUDIES

---

84 *Mylashevskiy O.S.* The technological aspects of producing hand-made pottery of the Chernyakhiv culture

90 *Kotenko V.V.* To the question about external appearance of towers on chora of Tauric Chersonesos on materials of Maslyny settlement

95 *Buzian H.M., Teteria D.A.* Dwelling of Pereyaslav of the Cossacks times: attempt of reconstruction after materials of archaeological researches

NATURAL SCIENTIFIC STUDIES

---

102 *Bondar K.M., Bashkatov Yu.Yu.* Reconstruction of archaeological landscape on Dmytrivka III settlement from high-resolution magnetometry

To the HISTORY of COSTUME

---

107 *Lysenko S.S., Lysenko S.S.* Some aspects of reconstruction of ancient suit and maids

120 *Gopkalo O.V., Schultze E.* The modern trends of studies of the costume of peoples of European Barbaricum of lateantiquity period

141 *Kazanski M.M., Mastykova A.V.* The East German female costume of the V — early VI cc. in northern Gaul: two generations

150 *Sergeyeva M.S.* On one kind of medieval buttons in Eastern Europe

HISTORY of SCIENCE

---

159 *Trotska V.I.* Experimental methods in archaeological ceramology in 1954—1990

164 **Our authors**

166 **List of abbreviations**